

Norges vassdrags- og energidirektorat
nve@nve.no

Stavanger, 22/10-2018

Høringsinnspill til Nasjonal ramme for vindkraft på land

Det er svært krevende for Stavanger turistforening å gi innspill til Nasjonal ramme for landbasert vindkraft. Nasjonal ramme skal være et faglig råd og ikke en utbyggingsplan, men den vil peke på områder der det er mest sannsynlig å få ja til en konsesjonssøknad. Det endelige analyseområdet i Rogaland vil uansett være sammenfallende med attraktive turområder for våre medlemmer.

Norgeskartet med analyseområdene for vindkraft gjenspeiler den største utfordringen med vindkraft, nemlig behovet for store areal.

De 43 analyseområdene i Nasjonal ramme skal ifølge NVE kanskje reduseres til 15-20 områder som igjen kanskje blir redusert noe i omfang. Uansett er dette den største arealsaken i Norge noensinne. Det er også den største saken i forhold til støy.

Parallelt med utarbeiding av Nasjonal Ramme blir det stadig etablert vindkraftanlegg flere steder i Norge, og mange er bygget/under utbygging i våre nærområder i Sør Rogaland. De enorme naturinngrepene i kupert terreng i Sør Rogaland viser at det haster med en grundig evaluering av kostnadene i form av tapt natur.

På landsmøtet for Den Norske Turistforening 2018 ba organisasjonen regjeringen «*stanse arbeidet med Nasjonal ramme for vindkraft på land*». Den viktigste begrunnelsen er at «*det eksisterer fornybaralternativer til omfattende vindkraftutbygging på land. De mest miljø- og naturvennlige fornybarteknologiene må alltid velges*».

Før det blir tildelt nye konsesjoner til landbasert vindkraft, mener STF at myndighetene må foreta en grundig evaluering og utredning av flere viktige forhold som vil ha stor betydning for norsk natur, friluftsliv og en rekke andre interesser:

Myndighetene må utrede hvordan kan vi mest effektivt reduserer utslippet av klimagasser og samtidig tar vare på naturmangfold. Energieffektivisering, opprustning av eksisterende vannkraftverk og solenergi i bebygde strøk må vurderes før det innvilges nye konsesjoner til vindkraft. Flytende vindturbiner er noe dyrere å bygge og drifte, men hvis man aksepterer at den norske fjellheimen har en verdi, så blir regnestykket sannsynligvis et ganske annet.

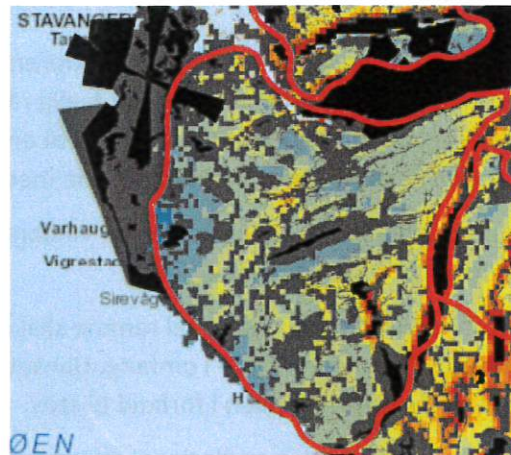
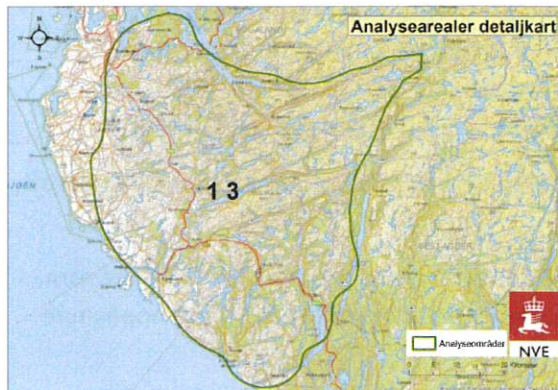
Myndighetene må snarest sette ned et utvalg som gjennomgår konsesjonssøknadene og Miljø, Transport og Arealplaner (MTA) og sammenligner dette med de reelle naturinngrepene. Kravene til konsesjonssøknadene og gjennomføring av tiltaket må skjerpes. Vi har lagt ved bilder fra eksisterende vindkraftanlegg i Rogaland for å underbygge behovet for dette (vedlegg 1).

Myndighetene må revurdere om energiloven et egnet verktøy til arealplanlegging for vindkraftanlegg. Vindkraftanleggene representerer ofte den største arealsaken i en kommune. Det må vurderes om arealer til vindkraftanlegg skal behandles gjennom kommuneplanen og Plan og Byggningsloven som i større grad legger vekt på interesseavveining.

Faglige innspill til planen

NVE har bedt om faglige innspill til nasjonal Ramme på et overordnet plan. Analyseområde 13 og 14 ligger innenfor STFs virkeområde.

Analyseområde 13

Analyseområde 13 er svært stort og det er sjokkerende få områder som er merket med harde eller myke eksklusjoner. Samtidig er vindressursene gode. Slik vi leser planen betyr dette at Sør-Rogaland i utgangspunktet er et attraktivt område for vindkraft. Vindkraftanleggene som allerede har fått konsesjon er ikke markert på kartene. STF mener at det allerede er gitt konsesjon til mer enn nok vindkraft i Rogaland. Til dette kommer at fylket også rommer betydelige naturinngrep til vannkraftutbygging. Dette må det tas hensyn til ut fra sumvirkningen av eksisterende og kommende inngrep.

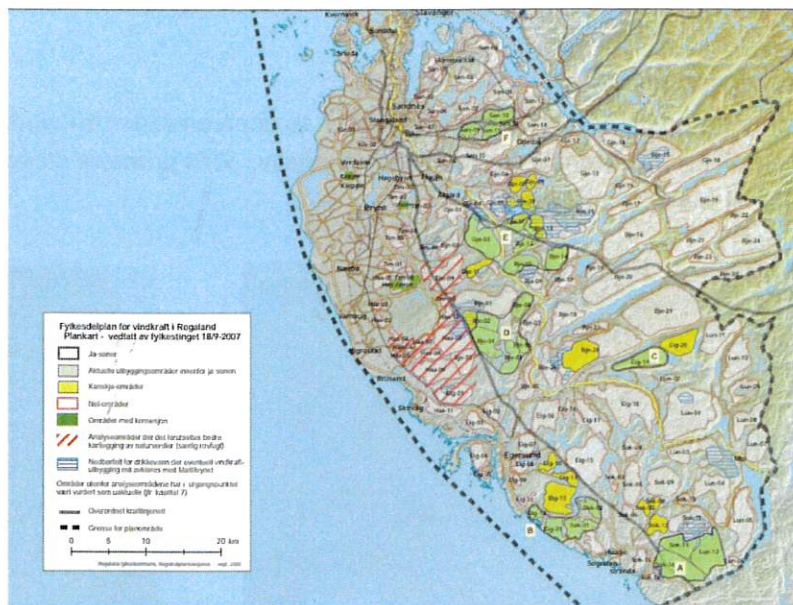
I 2009 godkjente Miljøverndepartementet [Fylkesdelplan for vindkraft i Rogaland \(2007\)](#). STF har gjentatte ganger bedt om at denne planen skal være retningsgivende for utbygging av vindkraft i Rogaland. Målet for vindkraftproduksjon var 3 TWh. Pr. oktober 2018 er det gitt konsesjon til 4,5 TWh vindkraft i Rogaland. Totalt installert effekt er 1270 MW. Målet er overoppfyllt i forhold til at det allerede er gitt konsesjon til 4, 5 TWh. Mye av dette er foreløpig ikke bygget, men det aller meste synes å bli realisert innen 2021.

STF mener at Fylkesdelplanen fremdeles det beste verktøyet vi har for å kunne vurdere de ulike verdiene opp mot hverandre. Det er et grundig arbeid med stor involvering lokalt som ligger bak planen. Planen må oppdateres med ny kunnskap, lokalt og regionalt. Hvis nye anlegg vurderes, må det også være en analyse av sumvirkninger og behovet for nye høyspentmaster må reduseres til et minimum.

I FDP Vindkraft i Rogaland (2007) er følgende tema vurdert:

Nærmiljø for boliger og hytter
 Friluftsliv
 Kulturminner og kulturmiljø
 Landskap
 Naturvern og biologisk mangfold
 Inngrepsfrie områder
 Verna Vassdrag
 Regional visuell virkning
 Reiseliv

Kartet over potensielle JA-områder for vindkraft i Sør-Rogaland fra 2007 må tegnes på nytt med oppdatert kunnskap for de siste 11 årene. STF ber om at:

- Alle anlegg som er bygget, er under bygging eller har fått konsesjon tegnes inn
- Eksisterende fagkunnskap hentes inn
- Ny kunnskap som ansees nødvendig hentes inn
- Oppdatert kunnskap fra kartlegging av friluftsområder i kommunene inkluderes i planen
- Sumvirkninger lokalt vurderes
- Det settes en øvre grense for antall kvadratkilometer som skal øremerkes vindindustrien i Rogaland
- Tilknytting til eksisterende el-nett

Analyseområde 13 må reduseres betydelig.

Området nord for Lyefjell – Ålgård – Rv 45 til Dirdal må tas ut.

Innenfor området ligger de viktigste friluftsområdene på Nordjæren, med Sandnesmarka som tilsvarer Nordmarka i Oslo. Det er svært mange hytter i Hommersåkk-området. Lutsivassdraget er vernet. Det er allerede gitt konsesjon til Vardafjellet vindpark. Avslaget om å bygge Sandnes vindpark er påklaget av konsesjonær.

Madlandsheia må tas ut.

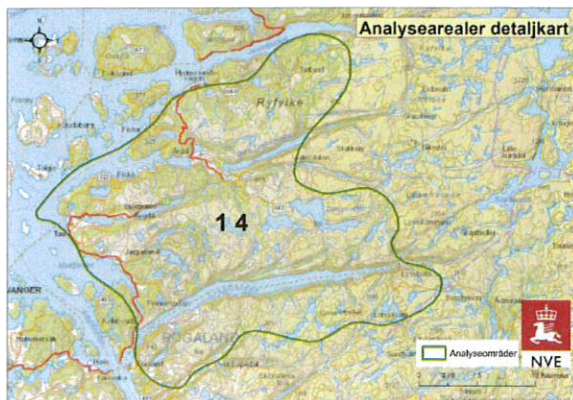
Madlandsheia sammen med Brekko er et regionalt viktig friluftsområde. Etter at det ble gitt konsesjon til Gilja vindkraftverk, er det blitt enda viktigere å unngå vindkraft i Madland. Området er meget kupert med fjelltopper opptil 800 moh. Behovet for veier opp på alle toppene vil kreve enorme veiskjæringer i et landskap som i dag i stor grad framstår som uberørt og som er et INON-område. STF har ryddet og merket løyper i Madland i mer enn 50 år, og hvert eneste år har det vært arrangert fellesturer i området. De senere årene har det vært en økt satsing på Madlandsheiene som friluftsområde. Jæren Friluftsråd har etablert en stor parkeringsplass ved Madlandsvatnet i tillegg til andre P-plasser.

Den nordøstre deler av analyseområde må tas ut.

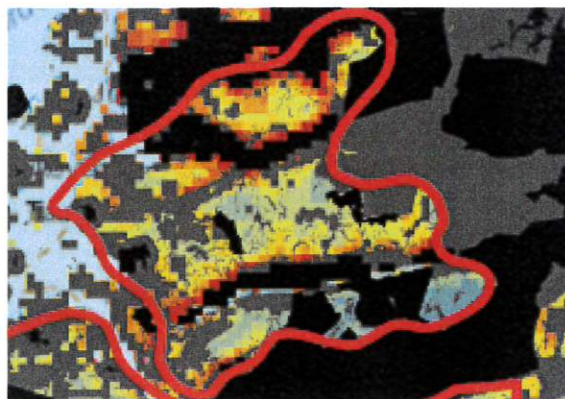
Området sør for Hunnedalen tas ut av analyseområdet. I dette heiområdet ligger sentrale deler av STFs rutenett med hyttene Støle, Tomannsbu og Kvitlen. Kvitladalen inngår i Vakre landskap i Rogaland. Tomannsbu er mye brukt vinterstid som overnattingssted, men spesielt som dagstursmål om vinteren. Stavjørn er et populært hytteområde med alpinanlegg og tilrettelagte skiløyper om vinteren. Sentrale deler er INON-område. Deler av området ligger innenfor SVR villreinområde.

Analyseområde 14

Innenfor analyseområde 14 kan ikke STF se noen områder for vindkraft som ikke vil ha betydelig negative konsekvenser for natur- og friluftsliv. STF's primære standpunkt er at analyseområde 14 i sin helhet tas ut av planen.

Figur 1 Analyseområde 14

Figur 2 Analyse område 14 med harde og myke eksklusjoner

Sør for Lysefjorden

Heiområdet sør for Lysefjorden må tas ut av analyseområdet.

Dette er et meget viktig friluftsområde med høy regional og nasjonal verdi.

Området i sørøst mellom SVR og Frafjordheiene landskapsområder tas ut.

Veien over Lyseheia til Kjerag og Lysebotn går gjennom dette området som også inkluderer starten på stien til Kjerag. Dette inngår som en del av kjerneområdene til Stavanger Turistforening og er et meget viktig regionalt friluftsområde til tross for at det ikke er landskapsvernområde.

Turistforeningens hytte Børsteinen ligger i området her, og det grenser tett opp mot STF's hytte Langavatn. Det er en del av Villreinområdet i SVR.

Området sør for Flørli tas ut av analyseområdet. Som følge av vannkraftutbygging er det en kile inn i Frafjordheiene landskapsområde som ikke er vernet. Området nærmest fjorden er uaktuelt som vindkraftområde da det ligger for nær Lysefjorden. Oppe på fjellplatået utgjør Store Flørvatnet og en rekke mindre vann størstedelen av arealet som ikke er vernet. Eventuelle vindturebiner må settes kloss oppi grensen mot verneområdet. Dette er en del av en del av kjerneområdet til STF. Stinettet fra Flørli til Blåfjellenden, fra Flørli til Langavatn og Lysefjorden rundt-løypa går gjennom dette området. Det er en del av Villreinområdet i SVR.

Hele området Vest for Frafjordheiene landskapsvernområde tas ut av analyseområdet.

Grensen for hvor det eventuelt kan vurderes vindkraftanlegg må flyttes vest for Vinddalen. STF's nye hytte Skåpet stod ferdig i 2016 og har blitt STF's mest besøkte selvbetjente hytte som også er en sentral hytte på Lysefjorden rundt-løypa. Området inngår som en del av villreinområdet i SVR.

Nord for Lysefjorden

Vi er kjent med at formannskapet i Strand allerede har sagt nei til vindkraft i sin kommune. Dette støtter vi fullt ut.

Det er lagt inn en sone med harde eksklusjoner i en smal stripe langs nordsiden av Lysefjorden. Vi antar at dette er med tanke på at vindturbiner ikke skal være synlig fra Lysefjorden, men sonen er altfor smal.

STF og mange andre har gjennom en årrekke arbeidet for å etablere Preikestolen nasjonalpark nord for Lysefjorden, mellom Jørpeland og veien over til Songesand. Å vurdere vindkraftproduksjon her vil være fullstendig ødeleggende for alle planer. Listen over naturverdier er lang, det er lite naturinngrep fra tidligere, og det er et regionalt meget viktig friluftsområde. Hele området mellom FV 661 i øst, Lysefjorden i sør, Jørpeland i vest og Tysdalsvatnet i nord må tas ut.

Lyngsheia tas ut av analyseområdet. Fv. 661 over Lyngsheia går gjennom et område som er definert som viktig i Vakre landskap i Rogaland, det er et viktig vinterutfartsområde lokalt og de er en del av leveområde villrein. Rett nord for Lyngsheia ligger Turistforeningens hytte Viglesdalen. STF har to hytter der og bygger en ny hytte som skal åpne våren 2019.

Konklusjon:

STF mener at det allerede er avsatt nok areal til landbasert vindkraft i Rogaland.

For utdyping av våre argumenter viser vi til vår felles uttalelse med FNF-Rogaland.

Vennlig hilsen Stavanger turistforening

Preben Falck
Daglig leder

Anne Katrine Lycke
Fagsjef Naturforvaltning

VEDLEGG 1

Myndighetene må snarest sette ned et utvalg som gjennomgår konsesjonssøknadene og Miljø, Transport og Arealplaner (MTA) og sammenligner dette med de reelle naturinngrepene.

Under følger bilder som viser kontrasten med vindkraftanlegg slik de framstilles i søknader og slik de ser ut i virkeligheten.

BESKRIVELSE AV VEIANLEGG I KONSESJONSSØKNADEN OG MTA:

Beskrivelse av veier i konsesjonssøknaden:

«Det vil også være nødvendig med internveier mellom hver enkelt vindmølle. Trase for internveiene mellom hver vindmølle vil avhenge av mølleplasseringene. Avhengig av hvilken utbyggingsløsning som velges vil det være behov for internveier på 12-20 km. Veiene vil bli dimensjonert for aktuell last i anleggsfasen.»

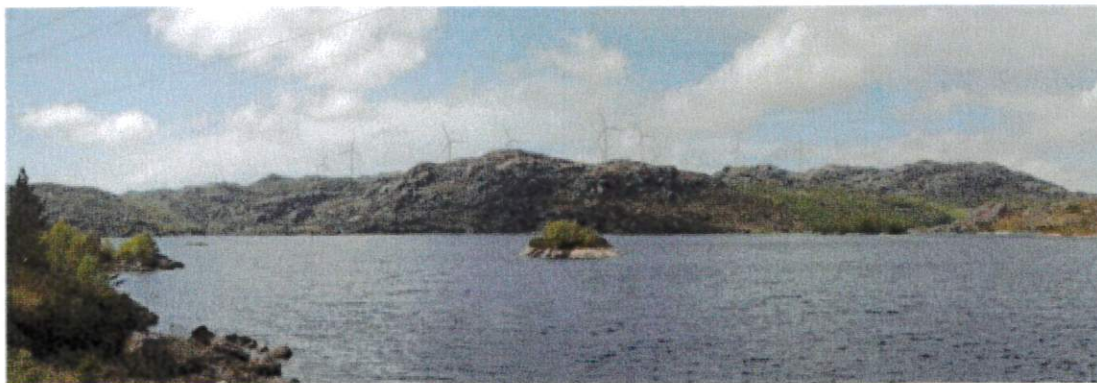
Beskrivelse av veier i MTA:

MTA 3.1: Veger: Bredden er 4,5 m med breddeutvidelse i svinger. Internveier på til sammen ca 20 km totalt i anlegget.

MTA 5.2 Standard veibredde utenom kryss og plasser skal være 4,5 m. I kurvaturer vil denne bredden økes for å ivareta breddebehov for transportene med turbinkomponenter som skal passere. Likeledes vil vegkryss utformes for å kunne oppnå nødvendig svingradius. Kabelgrøft legges i veiskulder. Toppdekket skal være velgradert grus.

Ren idyll. Fra framsiden til søknaden for Egersund vindpark.

Figur 6.8. Visualisering av Egersund vindpark fra Liavatnet (Standpunkt 3).

På avstand ser det ikke så ille ut. Fra søknaden for Egersund vindpark.

Slik ser det ut i dag:

Fra naturområde til industriområde for vindkraft

Egersund vindpark. Eksempel på naturinngrep. Flyfoto fra før og etter utbygging.

FØR Flyfoto fra Norgebilder.no	ETTER Flyfoto fra Google maps
	
Veier og fyllinger gjennom våtmarksområde	
	
Veikryss 40 m bredt. Store skjæringer.	
	
Oppstillingsplass vindturbin. Toppen er sprengt vekk	

Egersund vindpark. Veikryss ca. 40 meter bredt. Foto: Anne Katrine Lycke

Rasteplass i Egersund vindpark. Foto: Anne Katrine Lycke

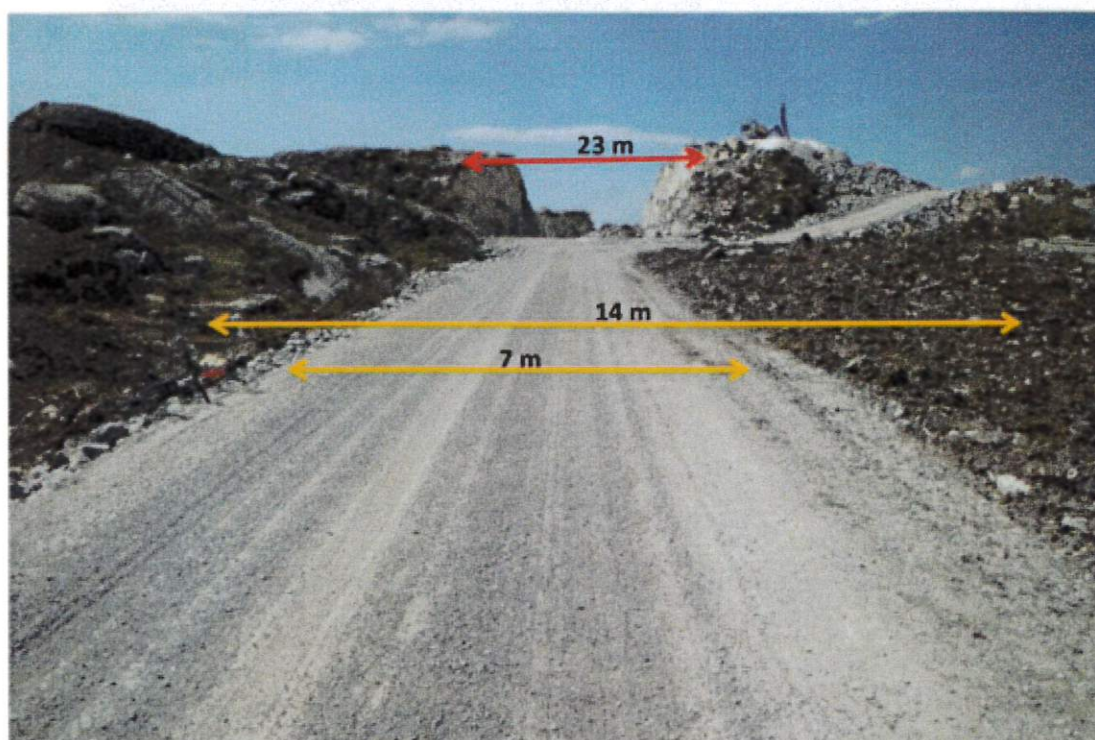
Oppstillingsplass. Fjelltoppen er sprengt flat. Legg merke til sykkelen ved trappen. Foto: Anne Katrine Lycke

Egersund vindpark. Tjernet er delt i to. Foto: Anne Katrine Lycke

Utsikt i Egersund vindpark fra en av turbinene. Foto: Anne Katrine Lycke

Bjerkreim vindpark. Typisk veibredde på rett strekning, målt med målebånd. Tilsvarende er det i Egersund vindpark. Foto: Sveinulf Vågene.

Fra Bjerkreim vindpark under bygging. Behovet for veier er stort. Ikke akkurat attraktivt som friluftsområde. Foto Sveinulf Vågene.